

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ : ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΤΑΞΗ / ΤΜΗΜΑ : Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΠΕΡΙΟΔΟΥ: ΜΑΪΟΣ 2019

ΚΕΙΜΕΝΟ

«Ένα γέλιο σωτήριο!»

«Γελάτε γιατί χανόμαστε», μου είπε και μου 'ριξε ένα διερευνητικό βλέμμα, καθώς άρχισε να μου λέει ένα χαζό ανέκδοτο από αυτά που συνήθως έχει πρόχειρα στο τσεπάκι του και που τον κάνουν να νιώθει λιγότερο μόνος στη μονότονη διαδρομή Ντάπια - Παλιό Λιμάνι Σπετσών. Ο ιδρώτας έσταζε στο πρόσωπό του αμαξά, αλλά εκείνος απτόητος παρίστανε τον καρτερικό ιππηλάτη¹ που την ημέρα αντέχει τους καύσωνες και τις ιδιοτροπίες του πελάτη και τα βράδια στο κονάκι του αντέχει τις φωνές της κυράς του, καθώς σπάνια τα χρήματα που φέρνει φτάνουν για να καλύψουν τις ανάγκες τους. Δεν γέλασα με το ανέκδοτο. Έφταιγε η μιζέρια της πόλης. Δεν είχα προλάβει να αποτοξινωθώ. Στο κάτω κάτω, τι ήθελα; Μια βόλτα ως το Παλιό Λιμάνι. Γι' αυτό και του απάντησα μ' ένα... αφοπλιστικό χαμόγελο, δίνοντάς του να καταλάβει ότι δεν ήμουν σε φόρμα ούτε και με ενδιέφεραν τα χιλιοειπωμένα ανέκδοτά του. Κι έτσι, η **μονότονη** για κείνον διαδρομή έληξε άδοξα, χωρίς ούτε ένα γεια στο τέλος.

Το βράδυ ωστόσο μ' έπνιξαν οι ενοχές. Τι είχε συμβεί; Ένας μεροκαματιάρης νησιώτης που 'χε το πρόσωπο σκαλισμένο από το χρόνο και τον ήλιο με **παρότρυνε** να γελάσω λίγο. Να διακόψω την κατάδυσή μου στη συσσωρευμένη κατήφεια², να ξεφύγω από την αγέλαστη πολιτεία που ξοδεύεται καθημερινά μέσα σε σύμφυρμα³ θλιβερών ειδήσεων και σε συμβατικά ρεύματα. Να αναδυθώ στην επιφάνεια. Τόσο απλά. Θυμήθηκα **αίφνης** πως τον χειμώνα είχα περάσει μερικά βράδια διαβάζοντας «Το γέλιο» του Ανρί Μπεργκσόν⁴. Ένα βιβλίο που αναλύει τη σημασία του κωμικού. Ο Γάλλος φιλόσοφος λέει ότι από την εποχή του Αριστοτέλη οι μεγαλύτεροι στοχαστές καταπιάστηκαν με το θέμα του γέλιου που πάντα μας διαφεύγει, πάντα ξεγλιστρά, ξεφεύγει, ξανασηκώνεται όρθιο, **αυθάδης** πρόκληση στον φιλοσοφικό στοχασμό. Ο Μπεργκσόν λέει ότι δεν υπάρχει κωμικό, άρα αστείο, έξω από το κυριολεκτικά ανθρώπινο.

¹ Ιππηλάτης=αμαξάς

² Κατήφεια=θλίψη, μελαγχολία

³ Σύμφυρμα=συνένωση ανόμοιων στοιχείων

⁴ Ο Ανρί-Λουίς Μπεργκσόν ήταν Γάλλος φιλόσοφος. Το 1927 τιμήθηκε με το Βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας.

Πριν από τον Μπεργκσόν, δοκίμιο για το γέλιο προσπάθησε να γράψει ο Μποντλιέρ⁵, αλλά δεν το ολοκλήρωσε. Ο Ραμπελέ⁶ υιοθέτησε το γέλιο ως τρόπο ζωής, ενώ ο Θερβάντες⁷ ως αντίδοτο στην πεζότητα της καθημερινότητας. Σήμερα, επιστήμονες, ερευνητές, ψυχολόγοι και ψυχίατροι δίνουν αγώνα για να μας πείσουν ότι το γέλιο σώζει ζωές, κάτι που οι παλιοί γνώριζαν ενστικτωδώς, εξ ου και τα γλέντια, τα πανηγύρια στα χωριά, τα σκωπτικά δημοτικά τραγούδια, αλλά και οι ξεκαρδιστικές ελληνικές ταινίες με τον Λαμπρούκο, τον Λογοθέτη και τον Βέγγο. Το γέλιο κρύβει συννεοχή, μια υστερόβουλη συνεννόηση με άλλους ανθρώπους που επίσης γελούν. Κρύβει όμως και τη χαρά της ζωής. Διόλου τυχαία παλιότερα οι πουριτανοί και οι προσκολλημένοι στη θρησκεία άνθρωποι απέφευγαν να γελούν. Ήταν πεπεισμένοι ότι δεν έχουν δικαίωμα στη χαρά της παρούσας ζωής, μιας και όλες οι δυνάμεις τους έπρεπε να κρατηθούν απόφτες για τις χαρές της μετά θάνατον ζωής.

Ο σύγχρονος άνθρωπος φέρνει λίγο στον καταθλιπτικό Σοπενάουερ⁸. Θυμίζει τον Καντ⁹ και τους φιλοσόφους που προσμετρούσαν το βίο τους μέσα απ' την άεναη υπαρξιακή αναζήτηση, ενώ το γέλιο έμοιαζε με ανώφελο ξόδεμα λογικής. Αλλά, ο άνθρωπος σκαρφίζεται τρόπους διαφυγής. Στους Κήπους του Λουξεμβούργου στο Παρίσι, μια φορά την εβδομάδα ομάδες γυναικών... ξεκαρδίζονται στα γέλια και μάλιστα πληρώνοντας! Η ιστορία είναι γνωστή. Η ιδέα ανήκει στον Ινδό γιατρό Μαντάν Καταρία, ο οποίος, μελετώντας τα οφέλη του γέλιου, ίδρυσε σχολή στη Βομβάη. Έκτοτε, η υφήλιος κατακλύστηκε με τέτοιες σχολές και πέραν του ότι αποκτήσαμε Παγκόσμια Ημέρα Γέλιου, είδαμε την ιδέα να διεισδύει και στο μάνατζμεντ. Το γέλιο, λένε, ενώνει την εργασιακή ομάδα και την κάνει να αποδίδει καλύτερα!

Προ ημερών πρόσεξα στο facebook μια διαφήμιση του κλαμπ Γέλιου στην Αίγινα και με έκπληξη διάβασα ότι καταμεσής του Αυγούστου οργανώνονται βραδιές γέλιου σε παραλίες και κλαμπ! Όσοι απηυδισμένοι από τη σοβαροφάνεια της εποχής ας σπεύσουν να πάρουν μια γεύση, αφού όταν γελάμε το σώμα μας απελευθερώνει κοκτέιλ ορμονών και χημικών που βοηθούν στην καταπολέμηση της κατάθλιψης και στην ενίσχυση του ανοσοποιητικού συστήματος. Γελάτε, γιατί χανόμαστε....

(Ρίτσα Μασούρα ,Δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα Η Καθημερινή στις 9-6-2009)

⁵ Ο Σαρλ Πιερ Μπωντλαίρ ήταν Γάλλος ποιητής, ένας από τους σημαντικότερους της γαλλικής λογοτεχνίας.

⁶ Ο Φρανσουά Ραμπελαί ήταν Γάλλος γιατρός και συγγραφέας της Αναγέννησης

⁷ Ο Μιγκέλ ντε Θερβάντες Σααβέδρα ήταν Ισπανός συγγραφέας, ο οποίος θεωρείται ευρέως ως ο μεγαλύτερος συγγραφέας στην ισπανική γλώσσα και ο κατ' εξοχήν μυθιστοριογράφος παγκοσμίως

⁸ Ο Άρθουρ Σοπενχάουερ, ήταν Γερμανός φιλόσοφος.

⁹ Ο Ιμμάνουελ Καντ (Immanuel Kant) ήταν Γερμανός φιλόσοφος και επιστημολόγος.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Συγκρίνοντας τη ζωή στην πολιτεία με τη ζωή στην επαρχία, καθώς επίσης το παρόν με το παρελθόν, σε ποιες διαπιστώσεις καταλήγει η συντάκτρια του άρθρου για τη θέση του γέλιου στην καθημερινότητα των ανθρώπων;
(60-70 λέξεις)

Μονάδες 15

B1. Να επιβεβαιώσετε με ένα Σ ή να διαψεύσετε με ένα Λ το περιεχόμενο των παρακάτω προτάσεων :

α Η συγγραφέας ένιωσε τύψεις, όταν αναλογίστηκε το βράδυ το περιστατικό με τον αμαξά στο λιμάνι των Σπετσών.

β «Το γέλιο» του Ανρί Μπεργκσόν είναι ένα βιβλίο που αναλύει τη σημασία του κωμικού.

γ Σήμερα η επιστημονική κοινότητα περιφρονεί και απαξιώνει το γέλιο.

δ Στο παρελθόν οι προσκολλημένοι στη θρησκεία απολάμβαναν τη ζωή και γελούσαν συνεχώς.

ε Το γέλιο αποτελεί αντίδοτο στην κατάθλιψη του σύγχρονου ανθρώπου.

Μονάδες 10

B2. Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **μονότονη, παρότρυνε, αίφνης, αυθάδης, αέναη.**

Μονάδες 10

B3. Να γράψετε μία αντώνυμη λέξη για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **χαζό, υιοθέτησε, υστερόβουλη, ενώνει, ενίσχυση.**

Μονάδες 10

B4. Στην τελευταία παράγραφο του κειμένου να επισημάνετε τα ρηματικά πρόσωπα που χρησιμοποιεί η συγγραφέας και να αιτιολογήσετε τη χρήση τους.

Μονάδες 5

Γ. Με αφορμή το παραπάνω κείμενο, να γράψετε μια ομιλία με θέμα «Η σημασία του γέλιου στη ζωή του ανθρώπου», την οποία θα διαβάσετε σε σχετική εκδήλωση του σχολείου σας. (300-400 λέξεις)

Μονάδες 50

Σας ευχόμαστε επιτυχία!!!